

У разову спеціалізовану вчену раду
Державного університету «Житомирська політехніка»

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

доктора наук з державного управління, професора

Орлової Наталії Сергіївни

на дисертацію Сергієнко Ірини Григорівни

на тему «Публічне управління сталим розвитком інклюзивного міста»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії

за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність теми дисертаційної роботи. Диспропорції між соціальним та економічним розвитком на національному та регіональному рівнях є бар'єром для розвитку країни. У сучасних умовах реалізації реформи децентралізації важливого значення набувають питання впровадження концепцій сталого розумного розвитку та інклюзивного зростання регіонів і територіальних громад. Адже вони є поштовхом для економічного підйому без застосування жорстких заходів; враховують диверсифікованість економіки; акцентуються на проблемах соціальної несправедливості та екології; сприяють підвищенню ефективності господарювання та зростанню зайнятості. На сьогодні активізуються питання протидії можливим загрозам сталому розвитку міст та національній безпеці в цілому. У зв'язку з цим питання щодо комплексного вивчення процесів формування сучасної парадигми безпеки сталого розвитку міст України та розробки механізму її зміцнення в умовах реалізації реформи фінансової децентралізації на засадах інклюзивного зростання є актуальними та свідчать про своєчасність дисертаційної роботи Сергієнко Ірини Григорівни.

Тема дисертаційної роботи є актуальною та практично значущою, що, зокрема, підтверджується зв'язком з науково-дослідною роботою за темою «Забезпечення економічної безпеки територіальних виробничих комплексів» (номер державної реєстрації 0120U103443). У межах теми автором проведені дослідження, пов'язані з удосконаленням публічного управління сталим розвитком інклюзивним міст.

Ступінь обґрунтованості й достовірність основних наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації. Основні наукові положення, висновки і практичні рекомендації, що викладені в дисертації, є логічними і послідовними та відповідають чинним вимогам. Обґрунтованість представлених наукових положень базується на аналізі інформаційно-нормативної бази, законодавчих документів України, вітчизняних і зарубіжних досліджень. Розкриттю теми дослідження та виконанню завдань, що були поставлені перед авторкою, сприяла логічно вибудована структура дисертації.

Дисертанткою у роботі було: висвітлено характеристику основних понять в сфері публічного управління інклюзивним містом та удосконалено їх трактування; ідентифіковано проблеми інклюзивної урбанізації та запропоновано шляхи їх вирішення в контексті формування та реалізації стратегії інклюзивного міста в публічному управлінні; охарактеризовані глобальні та національні цілі сталого розвитку в частині формування інклюзивних міст та публічного управління ними; здійснено оцінку сучасних стратегій розвитку інклюзивності в Україні; проаналізовано стратегії розвитку міст України задля ідентифікації змістовних елементів (напрямів розвитку) необхідних для впровадження змін до системи публічного управління інклюзивним містом; оцінено досвід формування та реалізації стратегій інклюзивного міста в іноземних країнах, що сприяв підвищенню соціальної інклюзії та рівню життя населення; розвинено механізми публічного управління сталим розвитком інклюзивних міст.

Сформульовані у дисертаційній роботі наукові положення, висновки та рекомендації базуються на використанні комплексу загальнонаукових і спеціальних методів, узагальненні існуючих ідей та поглядів сучасних вітчизняних та зарубіжних науковців, а також теоретико-методологічних засадах науки державного управління. Наукові положення, висновки і рекомендації дисертації є теоретично та практично обґрунтованими, про що свідчить достатня кількість опрацьованих Сергієнко Іриною Григорівною наукових праць зарубіжних та українських дослідників з різних галузей.

У цілому наукові результати, отримані в дисертації, є достовірними, науково обґрунтованими та аргументованими.

Наукове значення дисертації, достовірність і новизна наукових положень підтверджуються теоретичною обґрунтованістю вихідних позицій

дослідження, апробацією його результатів під час проведення науково-комунікативних заходів. До найбільш вагомих результатів, що характеризують наукову новизну дослідження, слід віднести такі:

- удосконалено теоретичні положення публічного управління інклюзивним містом через: структурування проблемних питань інклюзивної урбанізації на підставі аналізу глобальних та національних цілей сталого розвитку, а також через обґрунтування напрямів вирішення проблем, що дозволяє підвищити якість та результативність процесу формування та реалізації стратегії інклюзивного міста в публічному управлінні (п. 1.3);

- удосконалено комплексний механізм управління сталим розвитком інклюзивних міст шляхом (п. 3.2): обґрунтування інструментів багатосекторальних рішень для багатовимірної проблеми інклюзивного розвитку міст; запровадження інструментів встановлення пріоритетів та збільшення обсягу інвестицій; комплекс заходів з удосконалення публічного управління сталим розвитком інклюзивного міста тощо;

- удосконалено підхід до формування стратегічних напрямів розвитку інклюзивних міст (п. 2.2) на підставі аналізу стратегій розвитку міст України та ідентифікації їх сильних та слабких сторін;

- набуло подальшого розвитку тезаурус публічного управління сталим розвитком міста (п. 1.1) через пропозиції щодо змістовного навантаження понять: «інклюзивне місто», «інклюзивне місто майбутнього», «сталий розвиток інклюзивним містом», «публічне управління сталим розвитком інклюзивного міста»;

- розвинуто визначення характеристик інклюзивного міста та напрямів трансформації публічного управління інклюзивним містом (п. 1.1), що має теоретичне значення та є підґрунтям для удосконалення положень нормативно-правових документів в межах узгодженості з міжнародним законодавством;

- ідентифіковано особливості формування та реалізації стратегій інклюзивного міста в іноземних країнах та напрямів впровадження досвіду в містах України, враховуючи умови воєнного стану та необхідність створення інклюзивних міст в контексті подолання наслідків війни (п. 3.1).

Наукова новизна свідчить про спроможність Сергієнко І.Г. здійснювати глибокі наукові дослідження та високу обізнаність в колі питань проведеного дослідження.

Повнота висвітлення результатів дослідження в опублікованих працях. Теоретичні положення і практичні рекомендації, що сформульовані в дисертаційній роботі відображені в 10 публікаціях: 1 монографія; 7 статей у наукових фахових виданнях України (з яких 3 одноосібні); 2 тези доповідей на міжнародних та всеукраїнських конференціях.

Результати, висновки і рекомендації дослідження є особистим досягненням дисертантки. Персональний внесок Сергієнко І.Г. в спільну наукову роботу зазначено у переліку опублікованих праць за темою дисертації.

Оцінка оформлення дисертації. Дисертація оформлена згідно з існуючими вимогами. Зміст дисертаційної роботи логічний, виклад матеріалу послідовний і достатньою мірою розкритий. Аналіз змісту дисертації підтверджує ідентичність структури, логіки викладання матеріалу, відповідність основних положень та висновків за розділами.

Практичне значення дисертаційної роботи. Окремі положення роботи доведено до рівня практичних пропозицій. Довідки щодо впровадження результатів дисертаційного дослідження підтверджують теоретичну значущість та практичне значення дисертації. Зокрема, пропозиції, що відображені в дисертації, використані в діяльності Житомирської міської ради (довідка від 27.12.2023 р.). Теоретичні результати роботи також впроваджені в освітній процес Державного університету «Житомирська політехніка» при підготовці фахівців за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» (довідка № 44-01.00/1071 від 30.08.2023 р.).

Академічна доброчесність. При написанні дисертації Сергієнко Ірини Григорівни дотримано принципи академічної доброчесності. Свідченням цього є наявність посилань на джерела інформації при обґрунтуванні висновків і пропозицій; надання достовірної інформації про використані методики та результати проведеного дослідження.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Попри позитивні моменти дисертаційна робота Сергієнко І.Г., як і будь-яке наукове дослідження відповідного спрямування, містить у собі дискусійні положення, що потребують більш детального опрацювання, проте не зменшують цінність дослідження, зокрема:

1. В роботі досліджено загальні підходи до визначення поняття «публічне/державне управління» та запропоновано під публічним

управлінням сталим розвитком інклюзивного міста розуміти керуючу, цілеспрямовану, суцільну та системну діяльність органів державної та місцевої влади, інституцій громадянського суспільства, а також членів територіальної громади такого міста (п. 1.1). Однак недостатньо розкрито і обґрунтовано рівень значущості діяльності кожного суб'єкта в реалізації публічного управління сталим розвитком інклюзивного міста. Така деталізація в розкритті поняття надала б більшого розуміння особливостей визначеної суб'єктної сфери дисертаційною роботою.

2. В розділі 2 дисертантка наводить види стратегій обласних центрів України та періоди їх реалізації (табл. 2.4), а також проводить порівняння підходів різних країн до інклюзивного розвитку, що підтверджує можливість адаптації кожної стратегії. Проте, доцільно було б конкретизувати інструменти соціального та фінансового забезпечення кожної стратегії, що посилювало б наукове дослідження та допомогло б сформулювати всі етапи реалізації управління сталим розвитком інклюзивних міст.

3. В дисертації проаналізовано повоєнне інклюзивне відновлення міст Хорватії (п.3.2) та визначено ключові тези проєкції позитивного та негативного досвіду на Україну. Однак, варто було б приділити увагу питанню післявоєнного інклюзивного відновлення та розвитку саме мегаполісів, адже сьогодні особливо великі міста генерують не лише тенденції суспільного розвитку, але й нові ідеї, де знаходять впровадження нові концепції сталого розвитку міст, регіонів та країни в цілому.

4. В розділі 3 дисертаційної роботи авторка обґрунтовує реалізацію запропонованого нею комплексного механізму публічного управління сталим розвитком інклюзивного міста через посилення відповідного законодавства. Втім робота значно виграла б, якщо б дисертантка підсилила своє дослідження деталізацією ключових інструментів механізму тісної співпраці між державними установами, громадськими організаціями та зацікавленими сторонами (зокрема через пряму і непряму фінансову підтримку, надання соціальних послуг, міжнародної технічної допомоги, громадського моніторингу тощо).

Разом з тим, слід відзначити, що вказані зауваження не знижують загальної наукової і практичної цінності дисертаційної роботи Сергієнко Ірини Григорівни.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Сергієнко Ірини Григорівни на тему «Публічне управління сталим розвитком інклюзивного міста» є завершеним самостійним науковим дослідженням, містить нові науково обґрунтовані результати в сфері публічного управління сталим розвитком інклюзивних міст, відповідає вимогам «Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її авторка – Сергієнко І.Г., заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління,
професор, професор кафедри публічного управління та
адміністрування
Університет Григорія Сковороди
в Переяславі

ПІДПИС **Наталія ОРЛОВА**
Засвідчую:
Нач. ВЮ *Манастирна Анастасія*